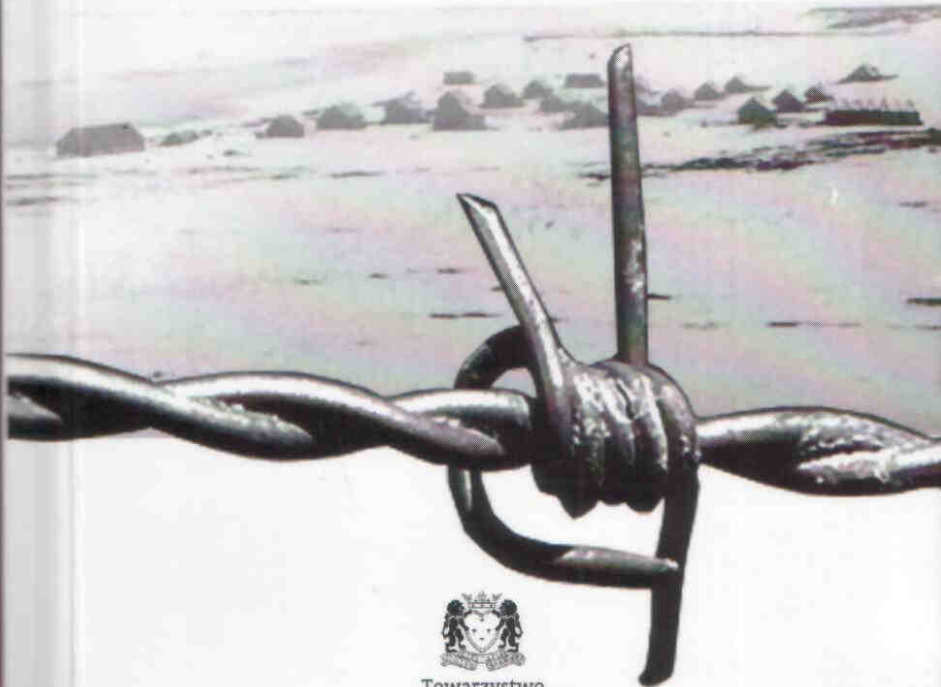

Ryszard Tymiński

Białe krematoria

Towarzystwo
Miłośników Rajgródu

Ryszard Tymiński będąc w szkole podstawowej często swoje myśli układał w zabawne rymowanki. Bawiło to jego i dawało radość innym.

Gdy znalazł się na zesłaniu na Syberii, tęsknił za ojcem, który był w Katyniu (o czym wówczas jeszcze nie wiedział) i za krajem, a przede wszystkim za chlebem. Te myśli - marzenia jakoś same układały się odpowiednie rymy. Będąc w pracy w myślach układał wiersze w chronologiczną całość. Niestety, nie miał przy sobie ani czym, ani na czym, tych wierszy zapisać. Gdy wieczorem wracał do domu, to najczęściej zapominał, co w pracy utworzył. Czasami udało się w domu choć niektóre myśli zanotować na marginesach książek czy na gazetach, bo żadnego czystego papieru nie można było dostać. Niektóre z tych wierszy przywiózł do Polski. I tu nastąpiło coś, czego się nigdy nie spodziewał.

Uczęszczając do szkoły średniej UB tak mu dokuczało, że dla własnego bezpieczeństwa postanowił cały swój dotychczasowy dorobek literacki zniszczyć. A szkoda. Finał tych przestępstw gimnazjalistów był taki, że uczniowie drugiej klasy zostali skazani: Jan Sadowski na 6 lat, Stanisław Kowalczyk na 3 lata więzienia. Obydwaj wyroki odsiedzieli. W takiej sytuacji Ryszard obawiał się ponownej deportacji na Sybir, bo jeszcze wówczas były i takie przypadki.

Uczęszczając w Liceum Przemysłu Drzewnego w Łomży cały czas był jednym z najlepszych uczniów w klasie. Już wówczas wychowawca klasy, Jan Kalinowski, polecał mu robić gazetki klasowe, bo taka była moda, a właściwie taki był narzucony model propagandy. Rysiek wówczas dobrał sobie kolegów, którzy jego wiersze odpowiednio rozmieścili, dołożyli trochę grafiki, zdjęć i ta gazetka, w porównaniu z gazetkami innych klas, wyróżniała się. Splendor spływał również i na wychowawcę. Ponieważ Ryszard nie ukrywał tego, że był zesłańcem, drogo musiał za to zapłacić. Gdy przyszło do matury, zgodnie z obietnicą ubowca, Rysiek maturę oblać musiał. Dziś może wydać się to nieprawdopodobne, a nawet śmieszne, ale takie to były czasy.

Swoją syberyjską twórczość zaczął kontynuować dopiero po uzyskaniu prawdziwej niepodległości, czyli już za czasów Solidarności.

Sybirak i kolega z klasy - JAN TRUSZKOWSKI

RYSZARD TYMIŃSKI

Sybirak

Białe krematoria

*Mróz, lód, śnieg, zawieja
Życie w nędzy, głodzie, chorobach i brudzie,
To białe krematoria,
W których ginęli na Syberii ludzie.*

Towarzystwo
Miłośników Rajgrodu

Rajgród 2008

Wydanie dofinansowali:
Ryszard Tymiński
Jan Truszkowski

Wydawca:
Towarzystwo Miłośników Rajgrodu
19-206 Rajgród, ul. Warszawska 32/20
Tel. (086) 272 14 95
(poniedz. i wtorek w godz. 9.00-14.00)
email: tmr@rajgrad.pl

Redaktor wydania:
Janusz Sobolewski

Skład i łamanie:
Krystyna Kotlińska

Projekt okładki:
Magdalena Kotlińska

ISBN 83978-88371-16-9

Druk:
MAGDRUK
Łomża, tel. 086 216 00 85
e-mail: magdruk@wp.pl

Wydanie dofinansowali:
Ryszard Tymiński
Jan Truskowski

Wydawca:
Towarzystwo Miłośników Rajgrodu
19-206 Rajgród, ul. Warszawska 32/20
Tel. (086) 272 14 95
(poniedz. i wtorek w godz. 9.00-14.00)
email: tmr@rajgrad.pl

Redaktor wydania:
Janusz Sobolewski

Skład i łamanie:
Krystyna Kotlińska

Projekt okładki:
Magdalena Kotlińska

ISBN 83978-88371-16-9

Druk:
MAGDRUK
Łomża, tel. 086 216 00 85
e-mail: magdruk@wp.pl

SPIS TREŚCI

Od Autora	5
I. Tak to się zaczęło	
A więc...wojna!	9
Ziemia jęczała	10
Oni wolność dali	11
Różnica	12
Kolejki do sklepów	13
Pierwsza masowa deportacja	14
II. Niezapomniana noc	
Druga masowa deportacja	17
Pamiętna noc	20
Nic nie wiemy	22
Wrogowie ludu	23
Zdjęcie ojca	25
III. Za co?	
Był Polakiem	29
Oni byli głodniejsi	30
Ostatni etap podróży	32
Powitanie	34
IV. Sybir	
Kąpiel	39
Listy	41
Sybir zmienił urodę	42
Handel wymienny	43
Gotowanie w piecu	45
Wszystko za chleb	47

8	Głupi jak baran	11
0	Szalona decyzja	11
1	Wrzody	11
3	Kino	11
4	Szpital	11
5	Nigdy więcej Sybiru	11
5	Okrucieństwo	11
7	Narty	11
9	Kuropatwy	11
1	Po czym się brata poznaje?	11
3	Nauczył się polskiego	11
5	Latarka	11
7	W wiatraku	11
9	Międzynarodówka	11
0	No i co?	11
2	Dziura w łacie	11
4	Owieczka	11
6	Dubeltówka	11
8	Do końca życia	11
0	A jednak	14
2	Na czczo	14
4	V. A jednak wracamy	
6	Kto da więcej?	14
8	Jak się cieszę mamó!	14
0	Sujun	14
2	Nie dowiem się nigdy	15
4	Nie mają gdzie	15
6	Powrót	15
8	Tylko 18 km	15
0	Jeden w rodzinie byłem ubrany	15
2	Już był blisko	16
4	Kto więcej razy	16
6	Most nadziei	16
8	Ostatni most	17
0	Zaspokoić głód	17
2	Nie grzesz!	17

Głupi jak baran	105
Szalona decyzja	107
Wrzody	110
Kino	112
Szpital	114
Nigdy więcej Sybiru	117
Okrucieństwo	118
Narty	120
Kuropatwy	121
Po czym się brata poznaje?	123
Nauczył się polskiego	124
Latarka	126
W wiatraku	128
Międzynarodówka	129
No i co?	131
Dziura w łące	133
Owieczka	134
Dubeltówka	137
Do końca życia	139
A jednak	141
Na czczo	142
V. A jednak wracamy	
Kto da więcej?	145
Jak się cieszę mamol!	147
Sujun	149
Nie dowiem się nigdy	150
Nie mają gdzie	152
Powrót	154
Tylko 18 km	156
Jeden w rodzinie byłem ubrany	159
Już był blisko	164
Kto więcej razy	166
Most nadziei	168
Ostatni most	170
Zaspokoić głód	172
Nie grzesz!	174

VI. Przymusowe milczenie

Lepiej przemilczeć	177
Ciężki sen	178
Cienko śpiewałem	179
Przez pół wieku	180
Wychowawca	181
Bali się	182
W czasach PRL-u	183
Związek Sybiraków I	184

VII. Nareszcie wolni

Z przerwami	187
My czekamy	188
Związek Sybiraków II	189
Czy poznam prawdę?	191
Bóg z nami	193
Nie zaginie	194
Spotkania	195
Czy pamiętasz?	196
Dlaczego? O Boże!	197
Wstyd się przyznać	198
Moja kochana mama	199
Od Stalina do Putina	201
Posłanie autora	203